

JENSEN education college AB
anna.jensen@jenseneducation.se

2019-02-08
1 (21)
Dnr-2018:7512

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid JENSEN
gymnasium Örebro belägen i Örebro kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på JENSEN gymnasium Örebro avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. För varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar inom vilka punkter detta ska göras. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs i så fall också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framtätsyftande kommentarer då det bedöms motiverat.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid JENSEN gymnasium Örebro i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver se till att samverkan mellan lärarna utvecklas så att ett kollegialt lärande kan ske mellan lärare i samtliga ämnen.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Undervisningens innehåll och arbetssätt behöver i högre grad anpassas efter aktuell elevgrupp så att eleverna, oavsett hur långt de kommit i sin

kunskapsutveckling, får det stöd, den stimulans och de utmaningar de behöver.

Trygghet och studiero

Utbildningen präglas i flera delar av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Tillsammans med lärare och övrig personal behöver rektorn utveckla det gemensamma arbetet för att skapa och upprätthålla en studiemiljö som är inriktad på lärande.

Bedömning och betygssättning

Det finns i låg utsträckning förutsättningar för att säkerställa en likvärdig bedömning och betygssättning.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver se till att lärarna får förutsättningar att kvalitetssäkra sin bedömning och betygssättning i syfte att öka dess likvärdighet.

Uppföljning

Huvudmannen JENSEN education college AB ska senast den 1 november 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas till Skolinspektionen via e-post, dokument.goteborg@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen, box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– 2018:7512) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (Lgy 11), 1 Skolans värdegrund och uppgifter, En likvärdig utbildning, Gymnasieskolans uppdrag, Varje skolas utveckling, Övergripande mål och riktlinjer 2.1 Kunskaper, 2.6 Rektorns ansvar

Skälen för bedömningen är att det, trots ett gediget uppföljningssystem och ett tydligt pedagogiskt ledarskap, saknas vissa strukturer för en kontinuerlig utveckling av undervisningen. JENSEN gymnasium Örebro är en liten skola med få lärare och granskningen visar att organisation och roller upplevs som tydliga och ändamålsenliga av dem som arbetar på skolan. Däremot begränsas samverkan och det kollegiala lärandet mellan lärarna av brist på gemensamma mötestider. Vidare deltar inte alla lärare som undervisar på skolan i de forum som finns. I kvalitetsarbetet finns ett väl utvecklat system för uppföljning, men däremot skulle analysen av resultaten kunna utvecklas ytterligare och även avse skillnader i resultat i olika ämnen/kurser och eventuella skillnader i resultat beroende på kön. Beträffande jämställdhetsarbetet framgår slutligen att det förekommer olika insatser för att främja lika behandling men att rektorn däremot inte sett till att det finns ett gemensamt strategiskt jämställdhetsarbete på skolan. Inslag av arbetsmoment förekommer, men framförallt utifrån ett samhälleligt perspektiv i undervisningen och på enskilda medarbetares initiativ.

Granskningen visar att rektorn har skapat en organisation som upplevs som tydlig, med implementerade rutiner för arbetet och adekvat rollfördelning. Lärarna beskriver att mål och förväntningar kommuniceras på ett tydligt sätt av rektorn, samtidigt som ledarskapet präglas av tillit. Rektorn har inget behov av att kontrollera, utan litar på att vi sköter våra ansvarsområden, säger lärarna. På motsvarande sätt uttrycker rektorn att personalen har tillit till henne. Även elevhälsan uppger att deras roller och uppdrag är tydligt formulerade och säger att rektorn också utgör ett stöd genom att prioritera när det behövs. Rektorn berättar vidare att hon, sedan hon tillträdde som rektor varit tydlig med att de möten som sker i olika arbetsgrupper på skolan ska ha en tydlig agenda och struktur. Detta bekräftar lärarna som också säger att detta är en skillnad

jämfört med tidigare. En annan skillnad är, enligt lärarna, att möten främst handlar om utbildningsfrågor och att mindre tid läggs på praktisk information. Dock visar granskningen att mötesorganisationen ändå inte möjliggör samverkan och kollegialt lärande i den omfattning som skulle behövas på skolenheten. Rektorn beskriver att de på skolan endast har en timme i veckan för gemensamt möte med lärarna och säger att detta är för lite. På ett sätt fungerar det kollegiala lärandet ändå bra eftersom skolenheten är så liten, säger rektorn. Det är emellertid inte styrt till en specifik tid. I praktiken kan det vara svårt för lärare att träffas av schematekniska skäl eftersom undervisning är schemalagd fram till sen eftermiddag de flesta dagar, då eleverna på JENSEN går halvdagar och omlott. Bristen på gemensam arbetstid för lärarna är den stora nackdelen med detta system, säger rektorn. Det finns på skolan också några lärare som endast undervisar enstaka kurser och dessa deltar inte i den gemensamma mötestiden, enligt lärare och rektorn. Istället har de kontakt med en annan lärarkollega eller rektorn för pedagogiskt stöd. Elever som intervjuats beskriver att undervisningen i dessa kurser inte alltid fungerar/fungerat så bra (se även området Undervisning).

Granskningen visar att rektorn tar ansvar för att skolenhetens resultat följs upp i syfte att utveckla utbildningen i enlighet med de nationella målen. Intervjuer och dokument visar att JENSEN gymnasium Örebro har ett dokumenterat uppföljningssystem i flera olika nivåer och att utvecklingsområden därigenom kan identifieras och åtgärdas. Detta visas bland annat genom att rektorn redan uppmärksammat och påbörjat ett arbete med flera av de utvecklingsområden som identifieras vid denna granskning. Kunskapsresultaten följs med så kallade "prognosbetyg" flera gånger varje läsår. I de flesta ämnen sammanfattar undervisande lärare sedan vid läsårets slut så kallade "Ämnesanalyser" med redovisning av vissa resultat och resonemang kring vad resultaten kan bero på samt förslag till förbättringar. Dock är omfattningen av ämnesanalyserna varierande och lärarna beskriver att de inte deltar i utvärdering och analys av andra ämnen än de som de undervisar i. I några av de ämnen där vikarierande lärare undervisar saknas också ämnesanalyser. Vidare sammanställs "Programanalyser" för varje inriktning på programmen och en övergripande "Kvalitetsredovisning" på skolenhetsnivå. I kvalitetsredovisningen sammanfattar rektorn övergripande resultat såsom genomsnittlig betygspoäng, närvaro och elevnöjdhet, resonerar kring detta och beskriver vilka mål som ska gälla för nästa läsår. Däremot finns det inte i kvalitetsredovisningen någon övergripande analys av möjliga skillnader i resultat mellan olika ämnen/kurser och inte heller mellan kvinnliga och manliga elever och därvid inte några utvecklingsåtgärder kopplade till detta. Granskningen visar att elevernas trivsel, trygghet och upplevelse av sin undervisning undersöks med hjälp av enkäter som genomförs fyra gånger varje läsår. Det

genomförs också kursutvärderingar med eleverna. Utöver dessa elevenkäter och kursutvärderingar genomför rektorn lektionsbesök och har kontinuerligt möten direkt med elever och elevrepresentanter, berättar hon.

Beträffande jämställdhetsarbete visar granskningen att det förekommer olika insatser för att främja lika behandling men att rektorn däremot inte aktivt tagit ansvar för ett strategiskt jämställdhetsarbete på skolan. Elever som intervjuats berättar att de ganska ofta talar om jämställdhetsfrågor utifrån exempelvis ett historiskt eller samhällsligt perspektiv under lektionerna. De berättar att deras lärare uppmanar dem att ifrågasätta och säger att intresset för att diskutera jämställdhet och liknande frågor också är stort hos eleverna. De har emellertid inte pratat om jämställdheten på skolan, men eleverna uttrycker att de inte heller tycker att kvinnliga och manliga elever behandlas olika. Av intervjuerna framgår att det också finns frågor om lika behandling utifrån kön i enkäter som genomförs. Elevhälsan berättar att frågan lyfts av trygghetsteamet på skolan när de är ute och informerar om likabehandlingsarbetet. Däremot finns inte någon gemensam ram för hur frågor om jämställdhet ska tas upp av lärarna. Vi skulle kunna arbeta mer med dessa frågor, säger elevhälsan. Detta bekräftas av rektorn vid intervju. Rektorn uttrycker att hon tycker de på skolan generellt gör ett bra arbete med att verka för alla människors lika värde och ger flera olika exempel på detta. Däremot har de inte adresserat jämställdhet mellan könen specifikt. De har inte heller haft detta som ett tydligt perspektiv i uppföljningen. Å andra sidan har de inte heller fått någon indikation på att de olika könen skulle behandlats olikvärdigt i något avseende, enligt rektorn. När de analyserat elevernas resultat har visserligen könsperspektivet diskuterats, men inte på ett systematiskt sätt, vilket även lärare och elevhälsans representanter uttrycker.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver se till att samverkan mellan lärarna utvecklas så att ett kollegialt lärande kan ske mellan lärare i samtliga ämnen.

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska enligt skollagen ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas¹. Av läroplanen framgår att den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar skapar förutsättningar för att skolan ska utvecklas kvalitativt. Detta kräver att

¹ 2 kap. 9 § skollagen

verksamheten ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas². Vidare står det uttryckligen i läroplanen att alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för lärande och att läraren ska samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen³.

Skolinspektionen bedömer att samverkan mellan lärarna och det kollegiala lärandet behöver utvecklas på JENSEN gymnasium Örebro och att detta kan få positiva följdverkningar även för arbetet med jämställdhetsfrågor och för utvecklingsarbetet i stort. Trots att det finns implementerade strukturer för pedagogiska möten är omfattningen av den kollegiala samverkan för liten. Vidare deltar inte alla lärare. Detta begränsar, enligt Skolinspektionens bedömning, utvecklingen av undervisningen på skolan. Lärarsamarbete är en viktig förutsättning för lärares professionella utveckling och lärande⁴. Utifrån ett generellt perspektiv gällande ledning och organisation i skolor vill Skolinspektionen därför rekommendera att rektorn vid JENSEN gymnasium Örebro förbättrar förutsättningarna för lärarnas kollegiala samarbete. Rektorn behöver också försäkra sig om att lärarna genom kollegialt lärande ges förutsättningar att utveckla sin kompetens och sin medvetenhet i alla de frågor som är väsentliga för att kunna bedriva en undervisning i enlighet med läroplanens krav.

Forskningen visar att framgångsrika skolor kännetecknas av att det finns en funktionell organisering av lärarnas arbete där de kan samarbeta avseende undervisningen. Det kräver också att det finns en fungerande struktur och tid för samarbetet mellan lärarna.⁵ Rektorn behöver därmed på ett medvetet sätt sätta samman olika forum för pedagogiska samtal (utöver de forum för att diskutera likvärdig bedömning som beskrivs under område Bedömning och betygsättning). För att det kollegiala samarbetet ska få effekt på elevers lärande bör bland annat själva lärandet sättas i centrum. Samarbetet bör också inriktas mot specifika syften och inte ha för generella

² Lgy 11 kap. 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Varje skolas utveckling

³ Lgy 11 kap. 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Kunskaper

⁴ www.skolverket.se, 2018 se flik skolutveckling, flik forskning och utvärderingar

⁵ Höög, J. & Johansson, O. (red.) (2014) *Framgångsrika skolor – mer om struktur, kultur och ledarskap*, Lund: Studentlitteratur. Jarl, M, Blossing, U & Andersson, K (2017) *Att organisera för skolframgång: Strategier för en likvärdig skola*, Stockholm Natur och Kultur

sådana, och lärarna bör ha möjlighet att utveckla nya, alternativa undervisningsmetoder så att undervisningskulturen inte blir för ”konserverande”.⁶

Undervisning

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

Lgy 11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, 2.1 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Förordningen (SKOLFS 2010:14) om examensmål för gymnasieskolans nationella program

Ämnesplaner

Lgr 11, 5 Kursplaner

Skälen för denna bedömning är att undervisningen generellt är väl strukturerad, vilket skapar en tydlighet och förutsägbarhet för eleverna, men att planering av olika moment och uppgifter i undervisningen varierar mellan olika lärare. Det finns exempel på lärare som ger ett aktivt lärarstöd och har både variation och balans i sin undervisning. Men det finns också exempel på undervisning som är mer ensidig, ställer låga krav och där läraren därmed riskerar att inte stimulera eleverna att utveckla och bibehålla sitt engagemang. Ofta är uppgifter och innehåll i undervisningen lika för alla och Skolinspektionen bedömer att flera lärare skulle behöva bättre förutsättningar att ge eleverna en undervisning som utgår ifrån deras förutsättningar och behov, både beträffande arbetssätt, material och möjlighet till stöd. Beträffande elevernas delaktighet visar granskningen att lärarna i olika grad gör eleverna delaktiga i planeringen av undervisningen och att det inom skolan finns väl utvecklade rutiner för att ge eleverna ett reaktivt inflytande genom utvärdering av undervisningen.

Granskningen visar att undervisningen har en tydlig struktur på de flesta lektioner. Observationer och intervjuer med elever och lärare visar att lektionerna oftast inleds på samma sätt. Läraren går igenom vad som ska hända på lektionen, såväl muntligt som skriftligt och ofta anknyter läraren också till tidigare lektioner liksom blickar

⁶ Håkansson & Sundberg (2016) Utmärkt skolutveckling: Forskning om skolförbättring och måloppfyllelse, Stockholm: Natur & Kultur

framåt. Eleverna beskriver hur deras lärare också gör målen och syftet med undervisningen tydligt för dem. Rektorn beskriver hur de på skolan implementerat en gemensam klassrumsmodell som kan användas som utgångspunkt för läraren i planeringen av lektionen. I detta ingår tydliga inledningar och avslut. Rektorn säger att lärarna generellt är trygga i och följer denna struktur, speciellt vad beträffar inledningen.

Granskningen visar emellertid att det varierar mellan ämnen och lärare hur varierad undervisningen är och i vilken grad eleverna ges ett aktivt lärarstöd. Vid observationerna ser inspektörerna exempel på olika arbetssätt, med inslag av individuellt arbete, diskussioner i grupper och helklass, föreläsningar och presentationer. Under flera av lektionerna som observerats ägnas emellertid huvuddelen av tiden åt lärargenomgång/föreläsning, med låg grad av elevmedverkan och det framgår av observationen att elever tappat engagemanget och ägnar sig åt annat än skolarbete utan att detta uppmärksammas av lärare (se även under området trygghet och studiero). Flera elever beskriver skiftande arbetssätt och engagerade lärare som motiverar dem, men några elever uttrycker att det kan bli enformigt när de gör samma sak under en hel lektion. Överlag är lektionerna över 60 minuter långa. Några elever beskriver hur de i något ämne har mycket ensidig undervisning med mycket filmvisning, låga förväntningar och lågt lärarstöd. Lärarna säger emellertid att de har som "tumregel" att det ska vara en variation i undervisningen och att långa lektioner ska ha flera olika momnet, men uttrycker att förutsättningarna för detta varierar mellan olika ämnen.

Beträffande anpassning visar granskningen att undervisningen i flera ämnen skulle behöva anpassas mer utifrån elevernas skiftande förutsättningar och behov. Till viss del sker, visar intervjuer och observationer, en anpassning genom uppgifter som kan lösas på olika svårighetsnivå och genom att eleverna ges olika mycket lärarstöd under lektioner och vid andra tidpunkter. Enligt eleverna är det emellertid oftast så att undervisning och uppgifter ligger på samma nivå för samtliga elever och elever beskriver både situationer där de inte erbjudits tillräckliga utmaningar och situationer där de inte fått den hjälp de behöver. Av skolans uppgifter, intervjuer och den nationella uppföljningsstatistiken framgår att det finns vissa kurser där många elever har svårigheter att uppnå lägsta kunskapskrav. Exempelvis var det 74 procent av eleverna som fick betyget F i det senaste nationella kursprovet i matematik 2B som finns redovisat och av de resultat som skolan redovisat framgår att det var mellan 30 och 43 procent av eleverna som fick betyget F i kurserna matematik 1B, 2B och 2C vårterminen 2018. Flera lärare uttrycker att de har svårt att räkna till, både för de elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling och de elever som har svårigheter i skolarbetet och därför behöver mer stöd. Vidare berättar lärare och elevhälsa om

heterogena undervisningsgrupper och att det förekommer att elever som läser ett ämne eller kurs på olika nivåer undervisas gemensamt, exempelvis i språk, vilket skapar en komplexitet. Elevhälsan och rektorn uttrycker att det varierar mellan skolans lärare gällande hur de hanterar anpassning utifrån elevernas behov och beskriver olika insatser för att stärka likvärdigheten mellan lärarna. Framförallt är det tid att exempelvis erbjuda extra undervisning som saknas, säger elevhälsan. Lärarna är pressade och hinner inte med. Enligt elevhälsan finns också ett generellt behov av inläsningstjänst för flera elever.

I granskningen framkommer att flera lärare också behöver bättre förutsättningar att även genom ett diversifierat undervisningsmaterial ge eleverna en undervisning som utgår ifrån elevernas förutsättningar och behov och förbereder dem för vidare studier. I många kurser används inte traditionella läroböcker och lärarna beskriver att detta är något de själva avgör, men det framgår också av dokument att det är en del av skolans koncept. I vissa fall har eleverna e-läroböcker och i andra fall är det lärarnas genomgångar, stenciler, övningar och information ifrån Internet som utgör källorna i undervisningen, visar intervjuerna. Några elever som intervjuats säger att de tycker det är skönt att slippa böcker, att de ändå inte gillar att läsa så mycket. Elever säger också att läroböckerna har tråkigt innehåll som inte behövs och att det därför är skönt att läraren väljer ut vad de behöver kunna. Samtidigt uttrycker elever att det finns en problematik i att lärarens genomgång ibland blir den enda källan till information. Det blir svårare att ta igen missad undervisning om man varit sjuk, och även svårt för vikarier, säger eleverna. Det är inte heller alltid som lärarna har tid att hjälpa eleverna ta igen missad undervisning, säger de. Rektorn säger att hon också sett att det finns ett fokus på genomgångar snarare än på att eleverna ska tränas i att ta till sig skriftligt material och beskriver att detta var något hon såg när hon började arbeta på JENSEN gymnasium Örebro. Rektorn uttrycker att det i undervisningen visades många presentationer, utan tillräcklig elevmedverkan och interaktion i klassrummet. Detta håller emellertid på att förändras, säger rektorn. Rektorn beskriver också att det är ett av skolans viktigaste utvecklingsområden att stärka elevernas läsning och förmåga att ta till sig längre och mer komplexa texter för att därigenom förbereda dem för universitetsstudier.

Granskningen visar att eleverna på JENSEN gymnasium i Örebro på olika sätt och i olika grad får möjlighet till delaktighet och inflytande över sin undervisning. Eleverna beskriver hur det regelbundet genomförs olika utvärderingar och hur de ofta får möjlighet att redan vid inledningen av moment bestämma hur exempelvis examination ska ske. Både lärare och elever ger också exempel på hur eleverna får styra innehållet i undervisningen. Dock uttrycker några elever att grundplaneringen oftast är bestämd av lärare i ett ämne och någon säger att de inte alls är delaktiga i

planeringen, utan att de bara går igenom ett område som de sedan har prov på. Gemensamt för skolan är emellertid de regelbunda elevenkäter som genomförs, dels i form av allmänna enkäter gällande utbildning och trivsel och dels i form av specifika kursenkäter. Att använda elevernas synpunkter för att utveckla undervisningen är ett tydligt uppdrag till lärarna, uppger rektorn.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Undervisningens innehåll och arbetssätt behöver i högre grad anpassas efter aktuell elevgrupp så att eleverna, oavsett hur långt de kommit i sin kunskapsutveckling, får det stöd, den stimulans och de utmaningar de behöver.

En central utgångspunkt i skollagen och läroplanen är att undervisningen ska utgå ifrån och anpassas efter de enskilda elevernas olika behov. Enligt skollagen ska alla elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Även elever som lätt uppnår de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.⁷

Granskningen visar att JENSEN gymnasium Örebro's arbete med att anpassa undervisningen utifrån den enskilda elevens behov och förutsättningar behöver utvecklas. Detta innebär att undervisningen i skolan inte alltid kompenserar för de elever som har sämre förutsättningar att nå kunskapskraven, men också att elever som behöver utmaningar inte alltid får detta. I vissa avseenden tycks organisatoriska faktorer, såsom gruppansättning och det material som används vara begränsande men även lärarnas arbete med att individualisera undervisningen behöver utvecklas ytterligare. I detta har det kollegiala lärandet en viktig roll (se området Rektorns ledarskap).

Skolinspektionens tidigare ämnesgranskningar visar att undervisningens svårighetsgrad många gånger läggs på en medelnivå, lika för alla elever. Det kan innebära att undervisningen inte blir tillräckligt utmanande eftersom de elever som

⁷ 1 kap. 4 § och 3 kap. 3 § skollagen

lätt uppnår kunskapskraven tenderar att få göra mer av samma – skriva mer än de andra i en uppgift eller arbeta med något helt annat när de väntar in att övriga elever ska bli färdiga.⁸ En utmanande undervisning innebär att läraren kognitivt utmanar eleverna med uppgifter och aktiviteter, som utvecklar och utmanar deras tänkande oavsett vilken nivå eleverna befinner sig på. Detta, visar forskningen, främjar och stärker elevernas motivation och engagemang i undervisningen.⁹

Forskning visar således att det centrala är att eleverna utmanas på en nivå strax ovanför sin nuvarande förmåga. Detta ställer krav på såväl tankemässiga utmaningar som på lärarstöd under lektionstid. Lärande ska ske så att det utmanar alla elever oavsett vilken nivå de befinner sig på. Om utmaningarna blir för få sker inget lärande och eleverna tappar ofta intresse och motivation. Om kraven istället blir för höga och stödet för begränsat riskerar eleverna att bli frustrerade och ge upp.

Trygghet och studiero

Skolinspektionen bedömer följande: Utbildningen präglas i flera delar av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgy 11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Kunskaper, 2.2 Normer och värden

Skälen för bedömningen är att det vid JENSEN gymnasium Örebro finns ett medvetet och systematiskt arbete för att säkerställa att eleverna känner sig trygga i sin skolmiljö. Skolan är liten och prägas av nära relationer mellan elever och personal. Det görs olika förebyggande insatser och finns genom regelbundna utvärderingar också en god kännedom om hur eleverna upplever tryggheten på skolan. Beträffande studiero visar granskningen emellertid att det gemensamma arbetet för att skapa en studiemiljö inriktad på lärande ännu inte är tillräckligt. Trots att de flesta lektioner präglas av lugn förekommer det alltför ofta att elever ägnar sig åt annat än skolarbete, vilket kan vara

⁸ Skolinspektionen (2017) *Undervisning i NO-ämnena: Att göra naturvetenskapen synlig och relevant för varje elev*, Tematisk analys, Stockholm: Skolinspektionen

⁹ Nordenbo, S.-E. m.fl. (2008) *Teacher competences and pupil achievement in pre-school and school: A systematic review carried out for The Ministry of Education and Research, Oslo*, Köpenhamn: Danish Clearinghouse for Educational Research, Scheerens, J. m.fl. (2007) *Review and meta-analysis of school and teaching effectiveness*, Enschede: University of Twente, Department of Educational Organization and Management, Hattie, J (2009) *Visible learning; a synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*, London: Routledge

störande för andra elever och även påverka lärandet. Lärarna behöver därmed fortsätta utveckla ett gemensamt förhållningssätt i dessa frågor.

Granskningen visar att skolan har ett väl fungerande arbetssätt för att skapa trygghet. Intervjuade grupper lyfter samstämmigt fram skolans litenhet som en trygghetsskapande faktor och uttrycker att närheten mellan personal och elever skapar goda förutsättningar för ett gott klimat. Eleverna säger att det är god stämning på skolan och att de känner sig trygga. Det finns trygghetsteam bestående av både elever och personal och situationen undersöks regelbundet via enkäter samt genom samtal mellan elever och deras coacher. Rektorn beskriver hur enkäterna följs upp och att hon, i samarbete med elevhälsan, ser till att vidta snabba åtgärder när det behövs. De intervjuade beskriver även olika gemensamhetsskapande insatser.

Beträffande studieron visar granskningen att de flesta lärare har metoder för att skapa en god lärmiljö, men att det även finns undervisning som i högre grad behöver präglas av lärande. Det framgår av intervjuer och dokument att skolan haft ett fokus på att förbättra ledarskapet i klassrummet bland annat genom gemensamma rutiner och att detta arbete givit effekt i form av bättre studiero. Exempelvis ska lektionerna vara mobilfria och följa en tydlig struktur. Eleverna beskriver hur de för det mesta har god studiero under sina lektioner men att det fortfarande finns en viss variation mellan olika klasser och lärare. Framförallt är det vissa elever som stör genom att de pratar mycket och som läraren inte kan få tyst på, uttrycker en elev. Vid de flesta lektioner som observerats av Skolinspektionen vid granskningen har ljudvolymen varit låg och eleverna har kunnat arbeta med sina uppgifter, eller lyssna på sina lärare och varandra vid genomgångar och diskussioner. Dock noterar inspektörerna att det vid flera lektioner förekommer att elever långa stunder ägnar sig åt annat än skolarbete på sina datorer, utan att detta uppmärksammas av lärarna. Eleverna som intervjuats säger att lärarnas förhållningssätt gällande datorer skiljer sig åt och detta bekräftas av elevhälsan som uttrycker att de på skolan ännu inte har en samsyn gällande hur de ska arbeta med datorerna. Även rektorn uppger att hon uppmärksammas på att elevdatorerna i alltför hög grad används till annat än skolarbete och säger att de har strategier i form av tekniska lösningar, men att det naturligtvis är viktigast att lärarnas arbete och stöd till eleverna utvecklas så att eleverna inte gör annat under lektionerna än skolarbete.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Tillsammans med lärare och övrig personal behöver rektorn utveckla det gemensamma arbetet för att skapa och upprätthålla en studiemiljö som är inriktad på lärande.

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero¹⁰. Granskningen visar att JENSEN gymnasium Örebro behöver fortsätta utveckla ett gemensamt förhållningsätt i arbetet med att skapa och upprätthålla en studiemiljö som är helt inriktad på lärande. Framförallt behöver skolan finna strategier för hur man ska förebygga och åtgärda att elever ägnar sig åt annat än skolarbete under sina lektioner.

Skolinspektionen vill peka på att det, för att åstadkomma en miljö på skolan där all undervisning präglas av lärande och studiero, krävs att det finns väl fungerande forum för lärarna att diskutera och komma överens om gemensamma strategier och förhållningssätt. Det är också viktigt att eleverna involveras. Både lärare och elevers upplevelse av hur detta arbete fungerar blir då en viktig utgångspunkt för reflektion och omprövning. Det handlar ytterst om att arbeta för en skolkultur där det bedrivs ett gott förebyggande arbete men också att det finns ett gemensamt förhållningssätt för hur ordningsstörningar ska hanteras om de uppstår.¹¹

Lärarnas förebyggande arbete kan emellertid genomföras på olika sätt. Forskning visar att lärarna behöver ha ett tydligt ledarskap i klassrummet men att också planering, genomförande och anpassning av undervisningen spelar en avgörande roll¹². Elever som inte blir tankemässigt utmanade och stimulerade på lektionerna riskerar att bli omotiverade, uttråkade och ibland stökiga¹³. Motsvarande gäller om elever inte får det stöd de behöver för att kunna följa undervisningen (se även området Undervisning).

Bedömning och betygssättning

Skolinspektionen bedömer följande: Det finns i låg utsträckning förutsättningar för att säkerställa en likvärdig bedömning och betygssättning.

¹⁰ 5 kap. 3 § skollagen

¹¹ Skolinspektionen (2016c) *Skolans arbete med att säkerställa studiero – det räcker inte att det är lugnt, eleverna måste lära sig något också*, Stockholm: Skolinspektionen

¹² Skolverket (2011b) *Utvärdering av metoder mot mobbning*, Rapport 353, Stockholm: Fritzes

¹³ Skolinspektionen (2014) *Stöd och stimulans i klassrummet – rätten att utvecklas så långt som möjligt*, Rapport 2014:2, Stockholm: Skolinspektionen

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 15 kap. 25 a § skollagen

8 kap. 3, 3 a och 3 f §§ gymnasieförordningen (2010:2039)

Lgy 11, 2.1 Kunskaper, 2.5 Bedömning och betyg

Skälen för bedömningen är att det på skolan sker en alltför begränsad kvalitetssäkring av lärarnas bedömning och betygsättning i syfte att säkerställa en likvärdighet. Även om viss samverkan i bedömning och betygsättning sker är den begränsad till vissa lärare och inte systematiserad. Speciellt eftersom det är stora skillnader i betyg mellan olika ämnen på skolan är det viktigt att rektorn ser till att en sådan samverkan och gemensam analys sker. Mot bakgrund av att många lärare är ensamma i sina ämnen kan det också behövas en mer utvecklad och systematisk samverkan mellan JENSEN gymnasium Örebro och andra skolor. Beträffande uppföljning och analys av lärares betygsättning visar granskningen att rektorn gör en begränsad uppföljning av lärares bedömning gällande exempelvis de avvikelser som finns mellan betyg och resultaten i nationella ämnesprov och att detta också är något som lyfts och diskuterats i lärargruppen.

Granskningen visar att det endast sker en begränsad samverkan mellan lärarna i syfte att kalibrera bedömningar och säkerställa en likvärdighet i betygsättningen. Rektorn uttrycker att viss bedömningssamverkan sker mellan lärare i skolan som undervisar i samma ämnen och lyfter särskilt fram att lärarna i svenska och svenska som andraspråk, utöver att regelbundet samverka med varandra i bedömning av elever, också samarbetar ämnesövergripande med lärare i andra ämnen. Dock finns det inte någon organiserad och gemensam betyg- och bedömningssamverkan. Det är också svårare för de lärare som saknar ämneskollega. Viss samverkan i enskilda ämnen kan ske mellan skolor inom koncernen, men det är inte organiserat. Lärarna berättar att det händer att de kommer in på bedömningsfrågor vid ämnesträffar med kollegor på andra skolor inom koncernen, men säger att de inte har några möten specifikt om bedömning. Det har emellertid förekommit gemensam fortbildning i bedömningsfrågor inom koncernen, beskriver både lärare och rektorn.

Vidare visar granskningen att rektorn gör en viss uppföljning och analys av lärarnas betygsättning gällande exempelvis de avvikelser som finns mellan betyg och resultaten i nationella ämnesprov. Rektorn beskriver, både i intervju och i de dokument som Skolinspektionen tagit del av, att hon uppmärksammat att det finns en avvikelse mellan resultaten i de nationella ämnesproven och slutbetyg, framförallt i matematik. Detta har de också diskuterat i hela kollegiet, berättar rektorn och lärare. Den nationella uppföljningsstatistiken visar att det våren 2017 var en hög andel av eleverna på JENSEN gymnasium Örebro som fick ett högre betyg jämfört med resultatet i de

nationella ämnesproven, speciellt i Matematik 2 B (64 procent), men även i Svenska 1 (46 procent). Det finns från 2018 ingen statistik rapporterad gällande skillnaden för dessa kurser. I ämnet engelska är skillnaden mellan nationella prov och elevens betyg genomgående lägre och ligger i linje med genomsnittet i riket både 2017 och 2018, men där har en omrättning som genomförts av Skolinspektionen visat att läraren vid JENSEN bedömt elevernas resultat tydligt högre än omrättaren. Rektorn uttrycker att hon inte är nöjd med de stora skillnaderna och säger att de behöver utveckla en samrättning med andra skolor men också arbeta med att implementera Skolverkets nya allmänna råd om bedömning och betygsättning, där nationella provens resultat poängteras. Beträffande uppföljning av betygsättning i samtliga ämnen berättar rektorn att hon går igenom satta betyg, samt gör analyser utifrån de sammanställningar som ingår i kvalitetsarbetet. Av de ämnesanalyser som Skolinspektionen tagit del av framgår att det föreligger en stor skillnad i betyg mellan olika ämnen, kurser och lärare. I analyserna redovisas hur hög andel av eleverna som fått betyget A respektive betyget F och detta varierar kraftigt. Dock är dessa skillnader inte något som lyfts fram eller analyseras i skolans kvalitetsredovisning och det framgår av intervjuer med lärare att de inte deltar i utarbetandet av analyser i några andra ämnen än sina egna (se området Rektorns ledarskap).

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver se till att lärarna får förutsättningar att kvalitetssäkra sin bedömning och betygsättning i syfte att öka dess likvärdighet.

Likvärdighet är en viktig princip i skollagen och det anges i lagen att utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas¹⁴. I läroplanen beskrivs hur lärarna ska arbeta vid betygsättning. Bland annat framgår att lärarna allsidigt ska utvärdera varje elevs kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven för respektive kurs och utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper¹⁵. Rektorn har ett ansvar för att ge förutsättningar till lärarna att kvalitetssäkra sin egen bedömning i syfte att verka för likvärdighet. Granskningen visar att det finns ett behov av att utveckla arbetet med bedömning och betygsättning vid JENSEN gymnasium Örebro. Den bedömningssamverkan som sker mellan lärarna är

¹⁴ 1 kap. 9 § skollagen

¹⁵ Lgy 11, 2.5 Bedömning och betygsättning

inte tillräcklig och arbetet med att kvalitetssäkra betygsättningen skulle behöva utvecklas och systematiseras.

Betygsättningen ska vara rättssäker för eleverna samt vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.¹⁶ Felaktiga betyg kan i förlängningen även innebära en risk för så kallad betygsinflation där skolors kunskapsresultat inte stämmer överens med elevernas faktiska kunskaper, vilket leder till en misstro mot det befintliga betygssystemet.

I varje skola behöver rektorn skapa förutsättningar för lärarna att få en samstämmighet kring hur styrdokumentet tolkas (och då särskilt kunskapskraven) och hur elevprestationer bedöms och vägs ihop.¹⁷ Vidare behöver rektorn ge lärarna förutsättningar att med flera olika metoder utveckla sin bedömarkompetens. Det är viktigt att lärare får tid och möjlighet att tillsammans med kollegor diskutera hur de allsidigt kan utvärdera elevernas kunskaper vid betygsättningen, hur de kan utforma ändamålsenliga bedömningssituationer och hur de kan bedöma olika elevprestationer. Ibland behöver huvudmannen bistå rektorn med att organisera arbetet mellan skolenheter, exempelvis om lärare saknar ämneskollegor inom skolenheten. Detta kan ske genom att skapa mötesplatser, såväl fysiska som digitala.¹⁸ Betygsättning innebär myndighetsutövning och det betyg som en elev får har en avgörande betydelse för elevens chanser till utbildning och arbete.

Även om det inte är belagt i forskning att sambedömning automatiskt leder till ökad likvärdighet, visar forskning att den samsyn som kan uppstå till följd av sambedömning till stor del beror på att lärares olika sätt att uppfatta kriterier och kravnivåer blir synliggjorda.¹⁹ Skolinspektionens ombedömningar av nationella ämnesprov visar att sambedömning och extern bedömning (att någon annan än elevens ordinarie lärare bedömer provet) minskar de genomsnittliga avvikelserna och bidrar till en likvärdig bedömning av nationella prov. Även oidentifierade prov tycks ha en återhållande effekt på avvikelsegraden.²⁰

¹⁶ Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2018:247) *Betyg och betygsättning*, s 6

¹⁷ Skolverket (2013) *Sambedömning i skolan*

¹⁸ Ibid

¹⁹ Skolinspektionen (2014) *Uppenbar risk för felaktiga betyg: En kortrapport om likvärdighet och kvalitet i skolors betygsättning*, Stockholm

²⁰ Skolinspektionen (2017b) *Bedömningsprocessernas betydelse för likvärdigheten: Ombedömning av nationella prov 2016*, Stockholm

På Skolinspektionens vägnar

X Helena Boëthius

Enhetschef
Signerat av: Helena Boëthius

X Frida Eek

Föredragande
Signerat av: Frida Eek

I handläggningen av ärendet har även utredare Fredrik Nellemo och jurist Elisabeth Fogelberg medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 10 lektionsobservationer
- 2 gruppintervjuer med elever
- 1 gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten mellan den 18 september 2018 och den 20 september 2018. Besöket genomfördes av Frida Eek, Fredrik Nellermo och Sara Yaghi.

JENSEN gymnasium Örebro med huvudmannen JENSEN education college AB (556635-8759) är en fristående gymnasieskola som bedriver verksamhet inom följande program: Naturvetenskapsprogrammet, med 34 elever, ekonomiprogrammet med 55 elever och samhällsvetenskapsprogrammet med 109 elever. Sammanlagt har skolan 198 elever. Skolan leds av en rektor.